7/631

-3-

362

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

SAYI :B.02.1.ÖİB.0.10.08.00/ 6361
KONU :

30 KASIM 1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Genel Sekreterliğine

İLGİ: 16.11.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/631-2055/5510 sayılı yazınız

İlgi yazınızla tarafımıza intikal etmiş olan, Balıkesir Milletvekili İlyas YILMAZYILDIZ'ın SEKA - Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları A.Ş. Balıkesir İşletmesine ilişkin soru önergesinin cevapları ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Yüksel YALOVA
Devlet Bakanı

EK: Cevaplar (2 Nüsha)

7/631 -4-

363

DOĞRU YOL PARTİSİ BALIKESİR MİLLETVEKİLİ SAYIN İLYAS YILMAZYILDIZ' IN SANAYİ VE TİCARET BAKANI SAYIN A.KENAN TANRIKULU TARAFINDAN CEVAPLANDIRILMASINI İSTEDİĞİ SEKA BALIKESİR İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ İLE İLGİLİ KONULARDAKİ AÇIKLAMALAR VE SORULARA VERİLEN CEVAPLAR

1. BÖLÜM

SEKA'NIN KURULUŞU VE GELİŞMESİ

SEKA 1934 yılında temeli atılan ve 1936 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kâğıdını üreten İzmit Tesislerimizle işletme hayatına başlamıştır. 1955 yılına kadar, önceleri "Kâğıt ve Karton Fabrikası" sonraları "Selüloz Sanayii Müessesesi" olarak faaliyetini sürdürdüren Kuruluşumuz 21.6.1955 tarihinde 6560 sayılı kuruluş kanunu ile "TÜRKİYE SELÜLOZ ve KÂĞIT FABRİKALARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (SEKA) adı altında ayrı bir KİT haline getirilmiştir.

Özellikle, planlı dönemlerde ülke çapında gerçekleştirilen yatırımlarla 1936 yılında 10 Bin ton olan SEKA'nın Kâğıt-Karton üretim kapasitesi, 1970 yılında Çaycuma ve Aksu, 1971 yılında Dalaman, 1981 yılında Balıkesir, 1984 yılında da Akdeniz ve Kastamonu Tesislerinin işletmeye alınmaları ile, halen 617,7 Bin ton'a ulaşmıştır.

Kuruluşumuz 1997 yılında Özelleştirme Yüksek Kurulu kararı ile özelleştirme kapsamına, 15.07.1998 tarihinde özelleştirme programına alınmıştır. Özelleştirme programına alınmış bulunan kuruluşumuz, 4046 sayılı kanunun 4/e maddesi gereğince ana sözleşmesi onaylanarak Anonim Şirkete dönüştürülmüştür. Buna göre ***TÜRKİYE SELÜLOZ VE KÂĞIT FABRİKALARI A.Ş. (SEKA)*** ana sözleşmesi 24.11.1998 tarihinde Ticaret siciline tescil ettirilerek 26.11.1998 tarihli Türkiye Ticaret Gazetesinde yayımlanmıştır.

Kapasite açısından ülke kâğıt sektörünün %34'üne sahip olan Teşekkülümüzde, temizlik kâğıtları dışında her çeşit kâğıt üretilmektedir.

Ülkemizde üretimin tüketimi karşılama oranı %67'ler seviyesinde olup, kalan %33'lük kısmı da ithal yolu ile karşılanmaktadır. Üretilen kâğıt-kartonun %1'i de ihraç edilmektedir.

364

2. BÖLÜM
DOĞRU YOL PARTİSİ BALIKESİR MİLLETVEKİLİ SAYIN İLYAS YILMAZYILDIZ' IN CEVAPLANDIRILMASINI İSTEDİĞİ SEKA BALIKESİR İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ İLE İLGİLİ KONULARDAKİ SORULARA VERİLEN CEVAPLAR

1-Cumhuriyetin sanayileşme hedefini sembolize eden üç beyazdan (Kâğıt, Pamuk-Dokuma, Şeker) birisi olan Kâğıt Sanayii kolay kurulmamıştır. Ülke ekonomisine yıllık 50 Milyon Dolar, İlimiz ekonomisine de aylık 250 Milyar TL. Katkı sağlayan ve 100 gündür çalıştırılmayan SEKA Balıkesir Müessesesi ne zaman üretime başlayacaktır ?

SEKA A.Ş. Genel Müdürlüğü'ne ait, 1981 yılında işletmeye alınan 100.000 Ton / Yıl kapasiteli SEKA Balıkesir İşletmesi ve 1970 yılında işletmeye alınan 82.500 Ton / Yıl kapasiteli SEKA Aksu İşletmesi olmak üzere 2 adet gazete kâğıdı üretim tesisi bulunmaktadır. Balıkesir ve Aksu işletmelerimizin kapasitesi 182.500 ton/yıl gazete kâğıdı olup, bu kapasite 350-400 bin ton yıllık ülke gazete kâğıdı ihtiyacının yaklaşık %45'ini karşılayabilecek durumdadır.

Şirketimize bağlı gazete kâğıdı üreten iki fabrikamızın son üç yıllık üretim miktarları. 1997'de 59.960 ton, 1998 de 98.116 ton, 1999 yılı Ekim sonunda 55.828 ton olmuştur. Talep yokluğu nedeniyle maliyeti daha ucuz olan fabrikanın üretimi tercih edilmektedir. Bu nedenle Balıkesir işletmemiz sipariş yokluğu nedeniyle 21 Haziran 1999 tarihinden beri imalatına ara vermiştir. Yeterli sipariş alındığında üretime geçilecektir.

2- Ülkemizde ve ilimizde 18 yıllık bir geçmişi olan ve 198 Milyon Dolara malolan halen 740 kişinin çalıştığı SEKA Balıkesir Müessesesinin 100 gündür çalıştırılmamasının gerekçeleri nelerdir ?

Selüloz ve kâğıt sanayi sektöründe çok hızlı teknolojik değişim ve gelişmeler yaşanmaktadır. Bu değişim ve gelişmeye paralel olarak tüketici açısından da Tercihler değişmiş, seçici olma özelliği ön plana çıkmıştır.

Üretim ve tüketim dengesinin kurulabilmesi için, SEKA fabrikalarının gelişen teknolojiye uygun olarak gerekli yatırımların yapılmasına ve rantabl çalıştırılmasına ihtiyaç vardır.

Gazete kâğıdı fabrikalarımızın müşteriden ve kalitemizden kaynaklanan sorunlarıda vardır. Kalite sorunu, yatırımlar yapmakla çözümlenebilir. Nitekim, 1991'de Aksu ve Balıkesir Müesseselerimizde ditiyonit beyazlatmasına, 1993'de Balıkesir'de hidrojen peroksit beyazlatmasına başlanmış, Aksu'da ise 1996 yılında kıymık giderme üniteleri devreye alınmış ve belirli oranda kalite iyileştirilmesi sağlanmıştır. Ancak yurt dışı gazete kâğıdı fiyatlarının düşük seyretmesi nedeniyle, SEKA'nın dış pazarla rekabet edebilmek bakımından satış fiyatlarını maliyetlerin altında belirlemesine rağmen, basın

sektörü kalite ve fiyat yönünden daha cazip olan ithal gazete kâğıdına yönelmiştir. Aksu ve Balıkesir'de üretilen gazete kâğıdı bu haliyle kârlı ve rekabet edebilir düzeyde değildir. Ciddi oranda yatırıma ihtiyaç vardır. Aksu ve Balıkesir'de üretilen gazete kâğıdının kârlı ve rekabet edebilir düzeyde olması için SEKA'nın iyileştirme yatırımlarının yapılması gereklidir. 1991 yılından beri tesbit edilen ve kalite ile maliyetleri rekabet edebilir seviyeye getirecek yatırım teklifleri yatırım programlarına teklif edilmiş olmasına rağmen netice alınamamıştır. İçinde bulunduğu finansman sıkıntısı nedeniyle bu yatırımları gerçekleştirmesi bugünkü şartlarda pek mümkün görülmemektedir. Zira sadece Aksu ve Balıkesir fabrikaları iyileştirme projelerinin toplam tutarı 300 Milyon US$ civarındadır. SEKA' nın bu yatırımları, ne kendi finansmanı açısından, ne KİT yatırım tavanı açısından, ne de KİT finansman dengesi açısından gerçekleşmesi mümkün değildir. Genel olarak SEKA Aksu ve Balıkesir İşletmelerinde teknoloji eskidir ve mali sıkıntılar nedeniyle buralara idame yatırımı dışında modernizasyona yönelik yatırımlar yapılamamıştır. Tüm bunlara ilaveten, yurt dışı gazete kâğıdı fiyatlarının düşük seyretmesi ve 1.1.1996 tarihindeki Gümrük Birliği anlaşması sonrasında fon ve gümrük vergilerinin kaldırılmasıyla, SEKA satış fiyatlarını maliyetlerin altında belirlemesine rağmen talepler, kalite ve fiyat yinünden daha cazip olan ithal gazete kâğıdına yönelmiştir. Bunun neticesinde SEKA ithal kâğıtla daha yoğun bir rekabet sürecine girmiştir.

Yukarıda belirtilen olumsuzluklara bir de son bir yıl içerisinde güney Asya'daki ve Rusya'daki ekonomik krizler eklendiğinde, kâğıt sektörü menfi yönde etkilenmiş ve çok ucuz fiyatla ithal kâğıtlar ülkemize girmiştir ve girmeye devam etmektedir

SEKA Balıkesir İşletmesi talep noksanlığı nedeniyle durmakta, ancak bu duruşta gerekli bakım ve eğitimler yapılmaktadır. Fabrika her an üretime hazır durumda olup, yeterli talep gelmesi halinde hemen üretime başlıyabilecektir.

3- SEKA Balıkesir Müessesesi ülke ve ilimiz ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Bu müessesenin korunması Balıkesir için yaşamsal ihtiyaçtır. SEKA Balıkesir Müessesesinin 100 gündür çalıştırılmaması ülke ekonomisine ne kadar zarar vermiştir ? İlimiz ekonomisine verdiği zarar nedir ?

İkinci sorunun cevabında belirtildiği gibi kalite iyileştirilmesi için büyük miktarda yenileme yatırımına ihtiyaç vardır. Ancak SEKA'nın içinde bulunduğu finansman sıkıntısı karşısında bu yatırımların yapılması mümkün görülmemektedir. Bu şartlarda ise bu fabrikanın çalıştırılmasının da ülke ve yöre ekonomisine yarardan çok zarar vereceği bir gerçektir. SEKA 1990 yılından bu yana, 1995 yılında dünyadaki kâğıt fiyatlarının anormal derecede yükselmesinin etkisiyle 5.226,2 Milyar TL. ve 1996 yılındaki 1.379,2 Milyar TL. Kâr dışında yıl sonlarını zararla kapatmıştır. Zararın nedeni Gazete kâğıdı gibi bazı tür kâğıtların maliyetlerinde meydana gelen artışların satış fiyatlarına yansılatılamamasından meydana gelmektedir. 1997 yılında da şartlar aynen devam ettiğinden Şirketimiz yıl sonunu 7.915,0 Milyar TL zararla 1998 yılını ise 10.091 Milyar TL zararla kapatmıştır.

Balıkesir ve Aksu müesseselerinin yıllık gazete kâğıdı Üretim kapasiteleri toplam 182.500 ton'dur. Bu kapasite ülkenin 350- 400 bin ton yıllık ihtiyacının yaklaşık %45'ini karşılayabilecek durumdadır. Hal böyle olmakla birlikte yıllık üretim rakamlarımız 1990 yılındaki Aksu İşletmemimizin üretimi olan 76.710 ton'u, Balıkesir İşletmemimizin üretimi olan 95.237 tonu, toplamda da (76.710+95.237) = 171.947 ton'u geçmemiştir. Bu üretim noksanlığının sebeplerinden en önemlisi, 1.1.1996 tarihinden itibaren fon ve gümrük vergilerinin kaldırılmasıyla SEKA'nın ithal kâğıtla daha yoğun bir rekabet sürecine girmiş olmasıdır. Özellikle son bir yıl içerisinde Güney Asya'daki ve Rusya'daki ekonomik krizler kâğıt sektörünü menfi yönde etkilemiş ve çok ucuz fiyatla ithal kâğıtlar ülkemize girmiştir ve girmeye devam etmektedir.

Bu fiyatlar SEKA maliyetlerinin bile altında kaldığından SEKA bu fiyatlar karşısında rekabet edememekte ve bu nedenle de zaman zaman üretim kısıtlamalarına gitmektedir. Nitekim 1998 yılı sonunda Aksu İşletmesi'nde 82.500 ton yerine 33.839 ton, Balıkesir İşletmesinde 100 bin ton yerine 64.277 ton üretim gerçekleştirilebilmiştir. 1998 yılı üretim rakamlarına göre de bu iki fabrikamızın bilanço zararları Balıkesir'de 2.167 Milyar TL., Aksu'da 1.705 Milyar TL. olmuştur.

Şirketimiz şu anda Balıkesir Fabrikamızda 391.647.635.-TL. Ticari maliyeti olan gazete kâğıdı, 194.100.000.-TL.ye satılarak ton'da 197.547.635.-TL. zararla ; Aksu fabrikamızda ise 262.083.330.-TL. Ticari maliyeti olan gazete Kâğıdı 205.160.000.-Tl.ye satılarak ton'da 56.923.330.-TL. Zararla pazarlamaya çalışılmaktadır. Bu faaliyet zararlarına göğüs gerilmesinin nedeni; ülkemiz yerel ve ulusal basının mümkün olduğunca dışa bağımlı hammadde kullanımına mecbur olmamasını sağlamaya ve tesislerimizin kurulu bulunduğu yörelere sağladığı katma değerin devamına yöneliktir.

Ancak Balıkesir fabrikamızın durduğu dönemde, faaliyet zararının düşmesi de üretim neticesi ortaya çıkan zararı daha çarpıcı olarak göstermektedir. Önceki bölümlerde de ifade edildiği gibi, 1995 yılı Sonlarından itibaren dünya kâğıt karton fiyatlarında düşme eğiliminin başlaması ve bu eğilimin 1999'da da devam etmesiyle 1995 yılında 650 US$/Ton olan gazete kâğıdı fiyatı bugün 330 US$/Ton'a kadar gerilemiştir. Yurtdışı kâğıt fiyatlarının gösterdiği bu eğilim, SEKA üretimi gazete kâğıdına olan talebi, ithal kağıda yönlendirmiştir.

1997 yılı başlarından itibaren getirilen, vadeli satış uygulaması, peşin ödemelerde indirim yapılması, gibi satış kolaylıklarına rağmen satışlar giderek düşme eğilimine girmiştir.

Satışlardaki düşme eğilimine paralel olarak stokların artması ve stok fazlasının müesseseye getirdiği ek mali yük gözönüne alınarak gazete kâğıdı üreten Aksu ve Balıkesir fabrikalarında zaman zaman üretim kısıtlamasına gidilmiş, zaman zaman geçici duruşlar yapılmıştır.

Bu iki fabrika gazete kâğıdı üretiminde tekel olmasına rağmen 1998 yılında ancak 95.481 ton satış yapabilmiş, bunun yanında ülkemize aynı yıl 238.790 ton gazete kâğıdı ithal edilmiştir.

4-SEKA Balıkesir Müessesesi' nin bir an önce üretime geçmesi ülke ve Balıkesir ekonomisine kazandırılması gerekmektedir. 75 yıllık Cumhuriyetimizin kazanımlarından biri olan SEKA Balıkesir müessesesinin bundan sonraki durumu ne olacaktır ? Bakanlık olarak bu konuda bir çalışmanız var mı ?

Yukarıda bahsi geçen konular nedeni ile SEKA Balıkesir işletmesi yeterli talep artışı sağlanıncaya kadar duruşta kalmak durumunda olacaktır. SEKA Balıkesir işletmesinin bugünkü durumundan kurtularak ülke ve yöre ekonomisine katkıda bulunan bir tesis haline gelmesi ancak süratle özelleştirilerek yeni alıcısı tarafından yapılacak iyileştirmelerle mümkün görülmektedir. Bu nedenle de özelleştirme çalışmalarına hız verilmiştir.